Wystawa Marii Kuli „Mapa snów i śladów” w Domu Oświatowym Biblioteki Śląskiej

Galeria Intymna, Dom Oświatowy Biblioteki Śląskiej, ul. Francuska 12, Katowice
Termin: 25.05–31.08.2026 r.
Kuratorka: Ewa Kokot

„Mapa snów i śladów”
Maria Kula nie tyle przedstawia obrazy, co uruchamia sposób ich powstawania. W centrum znajduje się papier – materiał elementarny, pozornie znany, a jednak w tej wystawie potraktowany jako struktura myślenia. Wycinanka nie funkcjonuje jako technika dekoracyjna, lecz jako metoda: precyzyjna i oparta na geście redukcji, który nie tyle usuwa, co porządkuje pole widzenia. Obrazy nie budują narracji linearnej. Działają poprzez fragment, przesunięcie, powtórzenie. Znaczenie nie jest tu dane, lecz wytwarzane w relacji między elementami – w napięciu pomiędzy pełnią a brakiem, światłem a pustką, obecnością a jej śladem. W efekcie wystawa bliższa jest strukturze pamięci niż opowieści. W tym kontekście szczególnie istotnie wybrzmiewa fragment literacki z Witolda Gombrowicza towarzyszący wystawie:

„Istnienie jest rzeczą skomplikowaną. Za kulisami pierwszoplanowych zdarzeń odbywa się nieustanna praca psychiczna na dalszą obliczona metę. Życie w nas ani na chwilę nie zostało zahamowane, a tylko, w tej chwili, nie może wydostać się na powierzchnię.”

Ten zapis można czytać jako komentarz do samej logiki wystawy – do tego, co nie jest widoczne od razu, a jednak konstytuuje obraz. W pracach Kuli „to, co pod powierzchnią”, nie jest tłem, lecz aktywną warstwą znaczeń: pracującą, napiętą, stale

obecną mimo braku bezpośredniego ujawnienia. Istotnym kontekstem pozostaje również gest wycinania opisany przez mistrza wycinanki Henri Matisse'a: „Wycinanie w kolorze daje mi możliwość rysowania nożyczkami". W tym sformułowaniu ujawnia się podstawowa zmiana perspektywy: cięcie nie jest destrukcją, lecz innym sposobem rysunku – równorzędnym wobec linii. W Domu Oświatowym Biblioteki Śląskiej wystawa funkcjonuje jako przestrzeń spowolnienia widzenia. Nie domaga się interpretacji natychmiastowej. Raczej ją odkłada, pozwalając, by obraz stopniowo ujawniał swoje warstwy – nie jako odpowiedź, lecz jako proces.
Ewa Kokot – kuratorka wystawy

Maria Kula
Artystka wizualna i muzyczna. Tworzy malowane mandale, wycinanki papierowe oraz plakaty, które funkcjonują jako materialne i symboliczne obiekt o energetycznym wymiarze. Inspirują ją zarówno dawne, jak i współczesne mity oraz wspólne narracje odległych kultur. Prowadzi warsztaty i publikuje teksty poświęcone kreatywności. Równolegle rozwija działalność muzyczną – śpiewa, komponuje i pisze teksty. Jej styl łączy elementy indie i neo-soulu, które przetwarza w autorskie „healing beats". Tworzy improwizowane koncerty relaksacyjne, wykraczające poza tradycyjną formę występu – pozbawione podziału na scenę i widownię. Absolwentka malarstwa na UAP (2008).

O projekcie „Pola widzenia książki – między literą a światłem" – edycja 2026
Projekt „Pola widzenia książki – między literą a światłem" to kontynuacja wieloletniego programu edukacji literackiej realizowanego przez Bibliotekę Śląską, którego ideą jest ukazanie literatury jako przestrzeni dialogu między słowem a innymi dziedzinami sztuki oraz jako narzędzia wspierającego rozwój osobisty i społeczny. Punktem wyjścia dla tej edycji jest **dziedzictwo paryskiej „Kultury" i związanych z nią twórców, a także refleksja nad takimi wartościami jak wolność,**

tożsamość, wspólnota i nadzieja. W 2026 roku Instytut Literacki będzie obchodził 80. rocznicę swojego powstania i z tego powodu Senat RP ustanowił **rok 2026 Rokiem Jerzego Giedroycia**, redaktora paryskiej „Kultury” – legendarnego miesięcznika (wydawanego w latach 1947–2000) i centrum kulturalnopolitycznego dla polskiej emigracji. Zjawisko literatury emigracyjnej do dziś jest ważnym rozdziałem polskiej literatury i odsyła do wciąż aktualnych pytań o wolność słowa, tożsamość i ideę podtrzymywania twórczej pasji oraz tradycji. W okresie Polski Ludowej to właśnie paryska „Kultura” „świeciła” jasnym światłem – dawała przestrzeń do rozwoju, wyrażania tęsknoty i oporu, a także systematyczne warunki do publikowania twórczości o wysokich walorach intelektualnych i co za tym idzie – siłę dla kultury rozproszonej. Dzięki nazwiskom takim jak Witold Gombrowicz, Czesław Miłosz, Gustaw Herling-Grudziński, Jan Brzękowski, Kazimierz Wierzyński i wielu innych, publikowanych na łamach „Kultury” w różnych okresach, w polskiej literaturze mogły zafunkcjonować ważne i nadal istotne idee wolnościowe. Literackim punktem wyjścia w naszym projekcie będą zatem fragmenty prozy, poezji i esejów autorów paryskiej „Kultury”, a także żyjących autorów i autorek, kontynuujących te tradycje, przywołujących uniwersalną potrzebę dialogu kultur, poszukiwaniu tożsamości. Rozproszenie, tak charakterystyczne dla problematyki literackiej w czasach emigracyjnych, ukazuje rolę literatury i słowa jako przestrzeni, które mają „oświetlać” nowe perspektywy, „rozświetlać” drogę do korzeni własnej kultury, „dawać światło” nadziei. Dzięki idei „światła” zbudujemy więc, jak co roku, twórcze pomosty względem innych dziedzin sztuki, podkreślając kontynuowany od lat w projekcie kierunek poszukiwań związany z korespondencją literatury i sztuki, w szczególności wizualnej. Tytułowe „pola widzenia książki” to każdorazowo próba spojrzenia na literaturę okiem artysty, zwrócenie uwagi na procesy twórcze, nie tylko efekty. To przestrzeń spotkania, dialogu, nadziei, wyostrzania uwagi i oświetlania różnych wątków. Projekt zakłada budowanie relacji między uczestnikami, rozwijanie ich

wrażliwości oraz przeciwdziałanie wykluczeniu poprzez sztukę i działania o charakterze arteterapeutycznym. Jest skierowany do różnych grup odbiorców – dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów, w tym również osób z niepełnosprawnościami, dla których zapewniono dodatkowe wsparcie w postaci tłumaczenia na PJM. Program obejmuje cykl wykładów literacko-filozoficznych połączonych z panelami dyskusyjnymi, które tworzą przestrzeń do refleksji i dialogu międzypokoleniowego, a także lekcje tematyczne oparte na analizie literatury i sztuki wizualnej, rozwijające kompetencje interpretacyjne uczestników. Istotnym elementem są warsztaty literacko-artystyczne prowadzone zarówno przez zaproszonych artystów, jak i edukatorów, podczas których uczestnicy tworzą własne artbooki, łącząc różne techniki i środki wyrazu. Uzupełnieniem działań są warsztaty wyjazdowe realizowane we współpracy z partnerami w innych miastach oraz wystawy prac artystów i uczestników, stanowiące zarówno kontekst dla działań edukacyjnych, jak i formę ich upowszechniania. Całość projektu opiera się na współpracy z licznymi instytucjami kultury, szkołami i organizacjami społecznymi, tworząc sieć lokalnych partnerstw na rzecz promocji czytelnictwa i integracji społecznej.

Projekt dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego. W ramach programu Partnerstwo dla książki 2026.

Kontakt:
Dom Oświatowy Biblioteki Śląskiej
ul. Francuska 12, 40-015 Katowice
tel. +48 32 255 43 21
e-mail: domoswiatowy@bs.katowice.pl

Zasady rozpowszechniania wizerunku uczestników wydarzeń odbywających się w Bibliotece Śląskiej